

РОЗДІЛ 9 СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

УДК 347.965.6

ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ У ДИСЦИПЛІНАРНІЙ СПРАВІ ЯК ФАКУЛЬТАТИВНА СТАДІЯ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ВІДНОСНО АДВОКАТА

APPEAL A DECISION IN A DISCIPLINARY CASE AS AN OPTIONAL STAGE OF DISCIPLINARY PROCEEDINGS AGAINST A LAWYER

Заборовський В.В.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Ужгородського національного університету*

У статті автором розкривається сутність, а також нормативне регулювання стадії оскарження рішення у дисциплінарній справі відносно адвоката. Вказується на необхідність закріплення норми, відповідно до якої оскарження рішення КДКА до ВКДКА чи суду зупиняло б його дію. Враховуючи дуалістичну природу адвокатури, яка реалізує делеговані їй державою повноваження, робиться висновок про доцільність розгляду скарг на рішення КДКА (ВКДКА) за правилами адміністративного судочинства.

Ключові слова: адвокат, адвокатська діяльність, дисциплінарна відповідальність адвоката, оскарження рішення у дисциплінарній справі.

В статье автором раскрывается сущность, а также нормативное регулирование стадии обжалования решения по дисциплинарному делу в отношении адвоката. Указывается на необходимость закрепления нормы, согласно которой обжалование решения КДКА во ВКДКА или суде останавливало б его действие. Учитывая дуалистическую природу адвокатуры, которая реализует делегированные ей государством полномочия, делается вывод о целесообразности рассмотрения жалоб на решения КДКА (ВКДКА) по правилам административного судопроизводства.

Ключевые слова: адвокат, адвокатская деятельность, дисциплинарная ответственность адвоката, обжалование решения по дисциплинарному делу.

In this article the author explores the essence, as well as the regulatory regulation of the stage of appealing the decision on the disciplinary case against the lawyer. It is pointed out the necessity of fixing the norm, according to which the appeal of the decision of the Qualification-Disciplinary Commission of Advocacy in the Higher Qualification-Disciplinary Commission of Advocacy or the court would stop its operation. Considering the dualistic nature of the advocacy, which implements the powers delegated to it by the state, a conclusion is made about the advisability of considering complaints about the decisions of the Qualification-Disciplinary Commission of Advocacy (Higher Qualification-Disciplinary Commission of Advocacy) according to the rules of administrative proceedings.

Key words: lawyer, advocacy, disciplinary liability of the lawyer, appeal against decisions on disciplinary matters.

Постановка проблеми. Неодноразово предметом нашого дослідження була правова природа дисциплінарної відповідальності адвоката [1; 2; 3; 4; 5]. Актуальним при розгляді даного питання залишається і процедура притягнення адвоката до відповідальності, зокрема, щодо сутності такої альтернативної стадії даної процедури як оскарження рішення.

Актуальність даної теми проявляється у тому, що стадія оскарження рішення у дисциплінарній справі відносно адвоката спрямована забезпечити можливість усунути помилки, які могли бути допущені на попередніх стадіях розгляду справи. Така стадія спрямована на забезпечення інтересів, з одного боку, адвоката, якого неправомірно було притягнуто до дисциплінарної відповідальності, а з іншого – навпаки, особи, яка ініціювала питання про притягнення адвоката до такої відповідальності, коли адвоката безпідставно не було притягнуто до дисциплінарної відповідальності або ж застосовано стягнення, яке не відповідає характеру вчиненого ним проступку. Актуальність дослідження полягає і

у тому, що недоліки процедури оскарження рішення у дисциплінарній справі можуть нівелювати призначення всієї процедури притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

Стан опрацювання. Проблема визначення правової природи такої стадії дисциплінарного провадження відносно адвоката, як оскарження рішення, була предметом досліджень ряду науковців. Серед учених, які досліджували окремі аспекти даної проблеми, доцільно виокремити праці О.О. Бусуріної, Т.В. Варфоломеевої, Т.С. Коваленка, С.Ф. Сафулька, А.В. Рагуліна, Д.П. Фіолевського та інших.

Метою даної статті є аналіз правової природи стадії оскарження рішення у дисциплінарній справі як факультативної стадії такого провадження. Основними завданнями статті є: розкрити сутність та значення стадії оскарження рішення у дисциплінарній справі; проаналізувати норми національного законодавства, що регулюють дане питання; та на основі проведеного аналізу виявити прогалини та недоліки правового регулювання, що стосуються даної

факультативної стадії дисциплінарного провадження відносно адвоката.

Виклад основного матеріалу. Хоча Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [6] (ст. 37) не розглядає процедуру оскарження рішення у дисциплінарній справі як окремої стадії дисциплінарного провадження, але, на нашу думку, дана процедура є факультативною стадією дисциплінарного провадження стосовно адвоката. Як зазначає Д.П. Фіолевський, «передбачаючи можливість незадоволення адвокатом прийнятим КДК рішенням, Закон надає можливість її оскарження» [7, с. 196].

Розглядаючи питання про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, заслуговує на увагу й позиція Т.С. Коваленко, що пропонує створити єдиний найвищий орган дисциплінарної юрисдикції, який матиме статус дисциплінарного суду у сфері юстиції та братиме участь у вирішенні питань стосовно припинення статусу адвоката, прокурора, судді й розглядатиме апеляції щодо інших стягнень. Свою позицію вона обґрунтовує тим, що у такий спосіб максимально буде гарантуватися незалежність та відповідальність означених суб'єктів, зменшуватиметься їх корпоративна замкнутість [8, с. 9]. Вбачається, що таким органом у розумінні Т.С. Коваленко є Вища рада юстиції (надалі Вища рада правосуддя), яка виходячи з практики Європейського суду з прав людини (п. 90 рішення по справі «Олександр Волков проти України» [9] та п. 74 рішення по справі «Савіно та інші проти Італії» [10]), фактично розглядається як орган, що виконує функцію суду.

На нашу думку, така позиція Т.С. Коваленко має право на існування, проте ми вважаємо, що наявна процедура розгляду дисциплінарної справи проти адвоката у кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатури (далі – КДКА) (Вищій кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатури (далі – ВКДКА)), які формуються виключно зі складу адвокатів є більш позитивною. Насамперед це пов'язано з тим, що наявна процедура формування вказаних органів, по-перше, забезпечує абсолютну незалежність адвокатури, і адвоката, а по-друге, розгляд дисциплінарної справи органом, який формується виключно з адвокатів, апіорі повинен забезпечувати врахування нюансів адвокатської професії на більш високому рівні.

Отже, закріплення українським законодавцем норми, за якою передбачається нова система формування складу КДКА (виключно з адвокатів), значно підвищує як незалежність адвокатури у цілому, так і дає можливість на більш високому рівні враховувати всі нюанси адвокатської професії при розгляді відповідної дисциплінарної справи. Закріплення такої системи формування складу КДКА вказує і на підвищення рівня довіри держави до адвокатури як інституту громадянського суспільства. На нашу думку, додатковою гарантією забезпечення незалежності вже адвоката, повинно стати запровадження в українському законодавстві дворівневої системи притягнення його до дисциплінарної відповідальності. Тож прийняття рішення про застосування до адвоката

такої крайньої міри дисциплінарного стягнення, як позбавлення права на зайняття адвокатською діяльністю, повинно бути віднесено виключно до компетенції самої КДКА (після його розгляду дисциплінарною палатою), та вважатися прийнятим, якщо за нього віддали голоси дві третини членів від її загального складу.

Процедура оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно адвоката регулюється ст. 42 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», за якою адвокат чи особа, яка ініціювала питання про дисциплінарну відповідальність адвоката, має право оскаржити рішення у дисциплінарній справі протягом тридцяти днів з дня його прийняття до ВКДКА або до суду. Потрібно врахувати й те, що відповідно до положень ч. 3 ст. 39 даного Закону підлягає оскарженню не тільки рішення у дисциплінарній справі стосовно адвоката, яке приймається за результатами розгляду справи, а й рішення про порушення дисциплінарної справи або про відмову у порушенні дисциплінарної справи.

Позитивним положення згадуваної ст. 42 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є те, що нею чітко передбачено, що право оскаржувати рішення по дисциплінарній справі належить не тільки адвокату, щодо якого здійснювалося дисциплінарне провадження, а й особі, яка ініціювала питання про дисциплінарну відповідальність адвоката. Ми поділяємо позицію українського законодавця, оскільки вважаємо, що принципи рівності, законності та справедливості розгляду дисциплінарної справи відносно адвоката можуть будуть реалізовані належним чином лише у випадку, коли правом оскаржувати рішення по дисциплінарній справі буде наділений не тільки такий адвокат, але й особа, яка ініціювала питання щодо його дисциплінарної відповідальності.

Як ми уже зазначали, адвокат чи особа, яка ініціювала питання про дисциплінарну відповідальність адвоката, має право оскаржити рішення у дисциплінарній справі протягом тридцяти днів з дня його прийняття до ВКДКА або до суду. Щодо попереднього законодавства, то п. 26 згадуваного Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури передбачав тримісячний строк на оскарження рішення про накладення на адвоката дисциплінарного стягнення. Ми вважаємо, що встановлення строку у тридцять днів є виправданим, оскільки, з одного боку, не затягує строк остаточного вирішення питання про дисциплінарну відповідальність адвоката, а, з іншого, надає достатньо часу для реалізації учасниками провадження свого права на оскарження рішення по дисциплінарній справі. Проте, у даному випадку ми не погоджуємося з нормою, за якою законодавець пов'язує початок перебігу даного процесуального строку, а саме з дня прийняття рішення дисциплінарною палатою. Враховуючи ту обставину, що рішення дисциплінарної палати у певних випадках може прийматися й без участі (явки) учасників дисциплінарної палати, а також можливі реальні строки доставки поштової кореспонденції,

то адвокат та (або) особа, яка ініціювала питання про дисциплінарну відповідальність адвоката можуть фактично втратити можливість реалізувати своє право на оскарження такого рішення. Виходячи з цього, вважаємо за необхідне закріпити норму, за якою вказаний строк на оскарження рішення по дисциплінарній справі повинен обчислюватися з дня проголошення такого рішення, а для осіб, які не були присутні під час розгляду дисциплінарної справи – з дня отримання копії цього рішення.

Адвокат та особа, що ініціювала питання про його дисциплінарну відповідальність мають право оскаржувати рішення у дисциплінарній справі до ВКДКА або до суду. Право вибору до кого звертатися із такою скаргою належить особі, яка вирішила оскаржувати рішення КДКА.

Що стосується законодавства зарубіжних країн, то, наприклад, процедура оскарження рішення по дисциплінарній справі стосовно адвоката до суду закріплена і французьким законодавством. Ст. 16 і 102 Декрету від 27 листопада 1991 року № 91-1197 «Про організацію юридичної професії» [11] передбачено, що рішення, яке виноситься дисциплінарною радою (органом, який розглядає дисциплінарні правопорушення адвоката) може бути оскаржене до апеляційного суду. Відповідно до ст. 55 Закону Литовської Республіки «Про адвокатуру» від 18 березня 2004 року № IX-2066 [12] рішення суду честі (органу, який уповноважений розглядати дисциплінарні справи стосовно адвокатів, та формується виключно з адвокатів, які мають досвід роботи у статусі адвоката не менше восьми років) може бути оскаржене до Вільнюського окружного суду протягом тридцяти днів з отримання адвокатом або його помічником копії рішення.

За законодавством Королівства Бельгія, а саме відповідно до ст. 464,464 Судового кодексу Бельгії від 10 жовтня 1967 року [13] рішення дисциплінарної ради може бути оскаржено до Дисциплінарної апеляційної ради, яка знаходиться у Брюсселі. Відповідно до положень ст. 25 згаданого Закону Республіки Білорусь «Про адвокатуру і адвокатську діяльність у Республіці Білорусь» [14] рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності адвоката може бути оскаржене у місячний строк з дня його винесення у дисциплінарну комісію Республіканської колегії адвокатів. У разі відмови дисциплінарної комісії Республіканської колегії адвокатів у задоволенні скарги або неотримання відповіді у місячний строк з дня направлення скарги, рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності може бути оскаржено до суду.

Отже, законодавством вказаних країн не встановлюється альтернативна форма оскарження рішення органів, які уповноважені розглядати дисциплінарні справи стосовно адвокатів. На відсутність критерію для вибору адвокатом та особою, яка ініціювала питання про його дисциплінарну відповідальність органу, що буде розглядати оскаржене рішення, вказує Венеціанська комісія, яка у своєму Спільному висновку щодо проекту Закону України «Про

адвокатуру та адвокатську діяльність» від 18 жовтня 2011 року [15] (п. 83) зазначає, що насамперед адвокат повинен звертатися до Вищої кваліфікаційної комісії, а вже потім до суду, що надасть адвокатурі можливість першій самостійно виправляти внутрішні помилки.

Ми повністю підтримуємо позицію, яка була викладена членами Венеціанської комісії у вказаному Спільному висновку, і вважаємо, що на законодавчому рівні повинна бути закріплена норма, згідно з якою рішення КДКА по дисциплінарній справі стосовно адвоката може бути протягом тридцяти днів оскаржено до ВКДКА, а у свою чергу рішення вже такої комісії, також протягом тридцяти днів може бути оскаржено до суду. На нашу думку, така процедура оскарження рішення по дисциплінарній справі відносно адвоката, з одного боку, забезпечить можливість більш детально проаналізувати обставини справи, оскільки перевірка відомостей про дисциплінарний проступок адвоката та розгляд справи буде відбуватися не тільки у дисциплінарній палаті КДКА певного регіону, а й у ВКДКА, а з іншого, надасть можливість органам адвокатського самоврядування самостійно усувати допущені недоліки при первинному розгляді дисциплінарної справи. Крім цього, така процедура не допускає виникнення ситуації, коли один учасник дисциплінарного провадження буде оскаржувати рішення дисциплінарної палати КДКА до ВКДКА, а інший це ж рішення буде оскаржувати до суду.

Потрібно врахувати те, що п. 3.49 Регламенту Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури [16] у разі оскарження одного і того ж рішення КДКА до ВКДКА та до суду, ВКДКА виносить постанову про закриття провадження, виходячи із принципу правової визначеності, встановленого для оскаржень рішень КДКА Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Вважаємо за можливе використання цієї норми, якщо рішення оскаржується і до ВКДКА, і до суду одним учасником дисциплінарного провадження. Щодо вказаної вище ситуації, то, на нашу думку, використання даної норми є неприпустимим.

Відповідно до ч. 1 ст. 42 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» оскарження рішення не зупиняє його дію. Ця ж норма закріплена і у п. 8.1 згаданого Регламенту. Тобто реалізація адвокатом свого права на оскарження рішення дисциплінарної палати, наприклад, про зупинення (позбавлення) права на зайняття адвокатською діяльністю не є перешкодою для набрання таким рішенням законної сили. Ми не погоджуємося із даною нормою українського законодавства, і вважаємо за необхідне закріпити положення, за яким рішення дисциплінарної палати КДКА набирає чинності після закінчення строку на його оскарження до ВКДКА. У свою чергу рішення ВКДКА, яке прийнято за наслідками розгляду скарги на рішення КДКА регіону, повинно набирати законної сили так само після закінчення строку на його оскарження до суду. Про необхідність закріплення саме такої норми свідчить як тривалий

строк перегляду скарг на рішення по дисциплінарній справі у ВКДКА та (або) суді, так і статистика перегляду таких скарг, за якою рішення КДКА (ВКДКА) не рідко підлягають скасуванню [17].

А все це на практиці призводить до того, що, наприклад, при винесенні рішення про зупинення права на адвокатську діяльність на незначний строк (на декілька місяців), тривалий строк розгляду скарги у ВКДКА та (або) суді фактично нівелює право особи на оскарження такого рішення. Не має можливості забезпечити таке право на оскарження і шляхом застосування інституту забезпечення позову під час розгляду скарги учасника дисциплінарного провадження у судовому порядку. Оскільки задоволення клопотання про зупинення дії рішення про позбавлення (зупинення) права на зайняття адвокатською діяльністю, фактично поновлює дію такого права. Виходить, що суд приймає рішення без належного дослідження матеріалів справи та розгляду справи по суті, а це «не відповідає меті застосування інституту забезпечення позову» [18].

На нашу думку, слушними у цьому випадку були положення ч. 4 ст. 45 проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру» (нова редакція) № 2421 від 26 жовтня 2006 року (ініціатор законопроекту Д.О. Шенцев) [19, с. 138] та ч. 4 ст. 40 проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про адвокатуру» (нова редакція), № 2421-1 від 8 листопада 2006 року (ініціатор законопроекту М.В. Оніщук) [19, с. 187], які містили аналогічні норми про те, що рішення про накладення на адвоката дисциплінарного стягнення вступало у законну силу з моменту закінчення строку на його оскарження. Подання адвокатом скарги зупиняло виконання рішення. У цій ситуації заслуговує на увагу й ст. 16 згаданого Декрету від 27 листопада 1991 року «Про організацію юридичної професії» [11], за якою подача апеляції призупиняє виконання рішення дисциплінарної ради.

Адвокат чи особа, яка ініціювала питання про дисциплінарну відповідальність адвоката, має право оскаржити рішення у дисциплінарній справі протягом тридцяти днів з дня його прийняття до ВКДКА.

Виходячи з аналізу ч. 2 ст. 42 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ВКДКА протягом десяти днів з дня отримання заяви (скарги) дає запит на матеріали дисциплінарної справи у відповідної КДКА), можна дійти до висновку, що скарга вищевказаних учасників дисциплінарного провадження повинна подаватися безпосереднього до ВКДКА. На нашу думку, більш прогресивною була норма п. 26 попереднього Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури [20], за якою скарга на рішення чи дії кваліфікаційно-дисциплінарної комісії (або однієї з палат) подавалася у комісію (або її палату), яка його ухвалила, і у семиденний строк разом зі справою надсилалася нею на розгляд у ВКДКА або суд. Ми вважаємо, що така норма надає можливість суттєво скоротити загальний строк розгляду питання про оскарження вказаного рішення.

Відповідно до п. 3.37 згаданого Регламенту Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури [16], скарга на рішення, дії чи бездіяльність КДКА реєструється у ВКДКА та у розумний строк передається члену ВКДКА з урахуванням пропорційності навантаження на членів комісії та їхньої спеціалізації, для вивчення, перевірки і підготовки матеріалів до засідання ВКДКА. П. 3.38 цього Регламенту зазначає, що не дозволяється проводити перевірку скарги члену ВКДКА, обраному конференцією адвокатів того регіону, до якого відноситься КДКА, на рішення, дії чи бездіяльність якої надійшла скарга.

Відповідно до ч. 2 ст. 42 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» розгляд скарги на рішення у дисциплінарній справі здійснюється протягом тридцяти днів з дня одержання матеріалів дисциплінарної справи. У п. 3.2 Регламенту ВКДКА вказується, що про місце, день, час та перелік питань порядку денного засідання ВКДКА, члени ВКДКА та інші особи, які мають право брати участь у засіданнях (до них відносяться і учасники дисциплінарного провадження) повідомляється із зазначенням місця, дня та часу проведення засідання, не пізніше як за десять днів до дня його проведення шляхом повідомлення, відправленого засобами поштового зв'язку або кур'єром, або електронною поштою та розміщення інформації на офіційному сайті ВКДКА. Ми вважаємо не виправданим закріплення в якості альтернативної форми здійснення повідомлення, його надсилання електронною поштою, оскільки це не надає можливість здійснити належну фіксацію відправлення та отримання повідомлення. На нашу думку, надсилання даного повідомлення за допомогою електронної пошти та розміщення інформації на офіційному сайті ВКДКА повинні розглядатися тільки як додаткові способи повідомлення до тих, які б забезпечували можливість здійснити фіксацію їх реалізації.

На відміну від розгляду справи дисциплінарною палатою КДКА регіону, де учасники зобов'язані з'явитися на засідання КДКА, розгляд ВКДКА характеризується правом учасників засідання бути присутнім на ньому. Крім цього, п. 3.15 Регламенту ВКДКА передбачається, що відсутність учасника засідання не перешкоджає розгляду питання, включеного до порядку денного ВКДКА, за виключенням висновку комісії щодо необхідної особистої участі учасників та/або отримання додаткових пояснень в інший спосіб.

Розгляд скарги починається доповіддю члена Вищої ВКДКА, якому доручено її попереднє вивчення, перевірка та підготовка. Інші члени комісії мають право ставити питання доповідачу. Після його доповіді заслуховуються інші учасники засідання, вивчаються матеріали справи та додатково надані документи. У разі необхідності, ВКДКА може створити комісію для додаткової перевірки обставин справи і перенести слухання скарги на інше засідання.

Рішення ВКДКА приймаються за наслідками загального обговорення. Рішення про задоволення

скарги вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість членів комісії від загальної кількості її членів. В іншому разі скарга вважається відхиленою, про що зазначається у рішенні комісії про відмову у задоволенні скарги.

Відповідно до п. 2 Розділу 6 Положення про ВКДКА [21], ВКДКА за наслідками розгляду скарги на рішення, дії чи бездіяльність КДКА має право: залишити скаргу без задоволення, а рішення КДКА – без змін; змінити рішення КДКА; скасувати рішення КДКА та ухвалити нове рішення, а також направити справу для нового розгляду до відповідної КДКА та зобов'язати КДКА вчинити певні дії.

Рішення ВКДКА викладається письмово з наведенням мотивів його прийняття і підписується головною на засіданні та секретарем комісії. Чинне національне законодавство на відміну від стадії винесення рішення по дисциплінарній справі КДКА регіону не передбачає обов'язкову процедуру надсилання або вручення копії рішення ВКДКА адвокату та особі, яка ініціювала питання про його дисциплінарну відповідальність. П. 3.35 Регламенту Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури зазначає лише те, що копії рішень ВКДКА та витяги з протоколів засідань виготовляються і видаються на вимогу осіб, стосовно яких прийняті такі рішення, з дозволу Голови ВКДКА або його заступника та засвідчуються керівником Секретаріату. На нашу думку, така норма законодавства може дещо ускладнити можливість реалізації вищевказаними учасниками наданого ч. 7 ст. 52 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» права на оскарження такого рішення (рішення ВКДКА може бути оскаржено до суду протягом тридцяти днів з дня його прийняття), оскільки п. 3.35 Регламенту певним чином ускладнює процедуру отримання рішення ВКДКА.

Як ми уже зазначали, українське законодавство закріплює норму, за якою рішення ВКДКА (а також і рішення КДКА регіону) можуть бути оскаржені до суду. На жаль, чинне законодавство чітко не встановлює вимоги щодо підвідомчості та підсудності розгляду скарг на рішення ВКДКА (кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури регіону).

У даному випадку слід звернути увагу на Рішення ради адвокатів України «Про звернення до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення норм чинного законодавства та Конституції України» [22], в якому вказується на неоднозначність судової практики щодо вказаного питання. Так, звертається увага як на ситуації, коли спори між адвокатами та органами адвокатського самоврядування вирішувалися судами першої, апеляційної та касаційної інстанції за правилами адміністративного судочинства, так і на випадки, коли Вищий адміністративний суд України скасовував рішення судів першої та апеляційної інстанцій і закривав провадження у справі з тих підстав, що спори з органами адвокатського самоврядування не підсудні судам адміністративної юрисдикції та повинні вирішуватися у порядку ЦПК України. У даному Рішенні вказується й на те, що подібна ситуація є характерною і для постанов

Верховного Суду України, одні з яких виходять з вирішення спорів зазначеної категорії за правилами адміністративного судочинства, а в інших резюмується, що такі спори не є публічно-правовими і повинні розглядатися за правилами ЦПК України.

Вказане стало підставою підготовки конституційного звернення щодо надання офіційного тлумачення положень ст. 45, 46 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст. 17 КАС України та ст. 15 ЦПК України у контексті положень ч. 1 ст. 55 Конституції України у частині судової юрисдикції розгляду справ про оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів адвокатського самоврядування та/або організаційних форм. На жаль, ухвалою Конституційного Суду України від 8 листопада 2016 року [23], враховуючи конституційні зміни щодо правосуддя (до повноважень Конституційного Суду України відповідно до Основного Закону України вже не належить офіційне тлумачення законів України), відмовлено у відкритті конституційного провадження по справі. Тож сподівання щодо остаточно вирішеного питання щодо підвідомчості та підсудності розгляду скарг на рішення ВКДКА (КДКА регіону) не увінчалися успіхом.

Розглядаючи питання про оскарження рішень ВКДКА (КДКА регіону) щодо притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, слід звернути увагу на постанову Верховного Суду України від 06 вересня 2016 року по справі № 21-966a16 [24]. У даній Постанові суд зазначає, що коли виникає спір із правовідносин, в яких адвокатура, як особлива формація, реалізує надані їй правомочності в означеному сенсі, як-от у разі обмеження права особи на зайняття адвокатською діяльністю або прийняття рішення про зупинення або припинення права на заняття адвокатською діяльністю, оскарження рішення про накладення дисциплінарного стягнення, інші подібні по суті і значенням дії, зокрема й щодо делегованих державною владних повноважень, то такий спір за наявності для цього підстав може підпадати під ознаки публічно-правового, на який поширюється юрисдикція адміністративних судів. Ми поділяємо таку позицію суду, оскільки адвокатура, якій притаманна дуалістична правова природа, реалізує делеговані їй державою повноваження. Тож у випадку оскарження адвокатом рішення ВКДКА (КДКА регіону) щодо застосування дисциплінарного стягнення, вважаємо, що такий спір є публічно-правовим та має розглядатися адміністративними судами у порядку адміністративного судочинства.

Висновки. Враховуючи вищевказане, можна дійти висновку, що оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно адвоката є факультативною стадією такого провадження. Ми піддаємо сумніву позицію про необхідність створення єдиного найвищого органу дисциплінарної юрисдикції, що братиме участь у вирішенні питань стосовно припинення статусу адвоката, прокурора, судді й розглядатиме апеляції щодо інших стягнень, а більш вдалою вважаємо наявну процедуру розгляду дисциплінарної

справи стосовно адвоката у КДКА (ВКДКА), які формуються виключно зі складу адвокатів. Дана процедура, по-перше, забезпечує абсолютну незалежність адвокатури і адвоката зокрема, а по-друге, такий розгляд апіорі повинен забезпечувати врахування нюансів адвокатської професії на більш високому рівні. Недоліками цієї стадії є як положення ч. 1 ст. 42 Закону, згідно з яким оскарження рішення не зупиняє його дію (враховуючи тривалий строк розгляду скарг на рішення у дисциплінарній справі

у ВКДКА та (або) суді, а також статистику їх розгляду, згідно з якою такі рішення нерідко підлягають скасуванню), так і відсутність встановленої вимоги щодо юрисдикції розгляду скарг на рішення КДКА (ВКДКА), внаслідок чого неоднозначною є й судово-практика (враховуючи дуалістичну природу адвокатури, яка реалізує делеговані їй державою повноваження, вирішення спорів такої категорії, на нашу думку, повинно здійснюватися за правилами адміністративного судочинства).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Заборовський В.В. Дисциплінарна відповідальність адвоката: поняття та види / В.В. Заборовський // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 4. – С. 92-95. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pap.in.ua/4_2014/4_2014.pdf (дата звернення: 05.10.2017).
2. Заборовський В.В. Поводи для возбуждения дисциплинарного производства в отношении адвоката за законодательством Украины / В.В. Заборовский // Евразийская адвокатура. – 2014. – № 6 (13). – С. 45-50.
3. Заборовський В.В. Окремі аспекти процедури притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності / В.В. Заборовський // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 5. – С. 408-410. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pap.in.ua/5_2014/123.pdf (дата звернення: 05.10.2017).
4. Заборовський В.В. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності / В.В. Заборовський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2015. – Вип. 31. – Т. 3. – С. 115-118.
5. Заборовський В.В. Меры дисциплинарной ответственности адвоката: сравнительно-правовой аспект / В.В. Заборовский // Адвокатская практика. – 2015. – № 3. – С. 12-16.
6. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 17.
7. Фіолевський Д.П. Адвокатура : [підручник] / Д.П. Фіолевський. – 3-тє вид., випр. і доп. – К. : Алерта, 2014. – 624 с.
8. Коваленко Т.С. Дисциплінарна відповідальність адвоката : дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.10 / Т.С. Коваленко. – К., 2010. – 243 с.
9. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Oleksandr Volkov v. Ukraine» on January 09, 2013 (Application № 21722/11). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-115871> (дата звернення: 05.10.2017).
10. Judgment of the European Court of Human Rights in the case «Affaire Savino et autres c. Italie» on April 28, 2009 (Application № 17214/05, 20329/05, 42113/04). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hudoc.echr.coe.int/eng/?i=001-115871> (дата звернення: 05.10.2017).
11. Organisant la profession d'avocat: Décret du 27 novembre 1991 № 91-1197. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legifrance.gouv.fr> (дата звернення: 05.10.2017).
12. Advokatūros įstatymas Lietuvos Respublikos iš Kovo 18, 2004 № IX 2066. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9F4371AB03A3> (дата звернення: 05.10.2017).
13. Le Code judiciaire du 10 octobre 1967. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.droitbelge.be/codes.asp#jud> (дата звернення: 05.10.2017).
14. Об адвокатуре и адвокатской деятельности в Республике Беларусь: Закон Республики Беларусь от 30 декабря 2011 г. № 334 З. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.by/dfiles/1474252545.doc> (дата звернення: 05.10.2017).
15. Спільний висновок Венеціанської Комісії від 18 жовтня 2011 р. щодо проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD%282011%29039-e> (дата звернення: 05.10.2017).
16. Регламент Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, затверджений рішенням Ради адвокатів України від 4 5 липня 2014 р. № 78. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unba.org.ua/akti/> (дата звернення: 05.10.2017).
17. Про розгляд проекту Звіту Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури за період 2012-2017 років : рішення Ради адвокатів України від 26 травня 2017 року № 131. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unba.org.ua/> (дата звернення: 05.10.2017).
18. Про практику застосування адміністративними судами окремих положень Кодексу адміністративного судочинства України під час розгляду адміністративних справ : постанова Вищого адміністративного суду від 06 березня 2008 р. № 2 // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 2. – Ст. 117.
19. Аналіз проектів Законів України про адвокатуру та адвокатську діяльність // Серія правового аналізу. – К. : Американська асоціація юристів «Ініціатива з верховенства права», 2007. 200 с.
20. Про Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури : Указ Президента України від 05 травня 1993 р. № 155/93 (втратив чинність). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/155/93> (дата звернення: 05.10.2017).
21. Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, затверджене Установчим З'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vkdka.org/polojennia/> (дата звернення: 05.10.2017).
22. Про звернення до Конституційного Суду України щодо офіційного тлумачення норм чинного законодавства та Конституції України : рішення Ради адвокатів України від 13 червня 2016 р. № 161. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/ (дата звернення: 05.10.2017).
23. Ухвала Конституційного Суду України від 8 листопада 2016 року № 70-у/2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/v070u710-16> (дата звернення: 05.10.2017).
24. Постанова Верховного Суду України від 06 вересня 2016 року (справа № 21-966а16). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/61718460> (дата звернення: 05.10.2017).